

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
20 juni 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-831931902
DOS-2023-0000342

Bijlagen
3

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Inzet GLB-NSP Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

Met deze brief wordt u geïnformeerd over het Nationaal Strategisch Plan (NSP) in het kader van het Europees het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB, hierna samen te noemen GLB-NSP), de samenhang van het GLB-NSP met het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG), de voorgenomen inzet van het GLB-NSP (specifiek de onderdelen investeringen, samenwerking voor innovaties en LEADER) en drie op 20 juni 2023 vastgestelde besluiten, te weten:

1. Wijzigingsbesluit Regeling Europese Landbouwsubsidies Zuid-Holland 2023
2. Openstellingsbesluit subsidie beheerkosten LEADER GLB-NSP Zuid-Holland 2023
3. Mandaat, volmacht en machtigingsbesluit Rijksdienst voor Ondernemend Nederland GLB-NSP subsidies Zuid-Holland 2023

GLB-NSP in het kort

Het GLB-NSP staat voor het Nationaal Strategisch Plan ter uitvoering van het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid in de periode 2023 tot en met 2027 door het Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de twaalf provincies, met bijdragen van de waterschappen. De doelen van GLB-NSP hebben betrekking op een slimme veerkrachtige landbouw, bodem, water, lucht, biodiversiteit en klimaat en dierenwelzijn en brede plattelandontwikkeling. Kennis, innovatie en netwerkvorming zijn horizontale doelen. Het GLB-NSP bestaat uit verschillende onderdelen die zijn onderverdeeld in twee pijlers.

De eerste pijler (Europees Landbouw Garantie Fonds, ELGF) heeft een omvang van totaal circa € 2,8 miljard. Met het ELGF worden de basis inkomenssteun, waaronder de aanvullende steun voor jonge landbouwers, de ecoregeling en sectorale interventies voor de Bijenteelt en Groente en Fruit gefinancierd. Dit zijn regelingen die voor heel Nederland van toepassing zijn en door de minister van LNV worden uitgevoerd.

De tweede pijler (Europees Landbouw Fonds voor Plattelandontwikkeling, ELFPO), heeft een omvang van totaal € 1,9 miljard. Met het ELFPO worden het Agrarisch natuur- en landschapsbeheer, investeringen in bedrijfsmiddelen, inrichtingsmaatregelen op en buiten landbouwbedrijven, samenwerking, kennisoverdracht en LEADER gefinancierd. Van de totaal beschikbare € 1,9 miljard komt er voor Zuid-Holland circa € 25 miljoen beschikbaar voor het Agrarisch natuur- en landschapsbeheer en circa € 24 miljoen voor de investeringen in bedrijfsmiddelen, inrichtingsmaatregelen op en buiten landbouwbedrijven, samenwerking en LEADER.

Bij brief van 14 maart 2023, met kenmerk PZH-2023-823982150, hebben we u geïnformeerd over het GLB-NSP. Het GLB-NSP is van toepassing op heel Nederland. De minister van LNV is de eindverantwoordelijke voor het GLB-NSP. De minister heeft door middel van de ministeriële regeling 'Regeling uitvoering NSP-GLB 2023-2027' taken en bevoegdheden overgedragen aan de colleges van Gedeputeerde Staten. Het betreft taken en bevoegdheden voor het Agrarisch natuur- en landschapsbeheer, investeringen, samenwerking voor innovaties en LEADER. Deze brief heeft betrekking op investeringen, samenwerking voor innovaties en LEADER.

GLB-NSP en ZH-PLG

Met het GLB-NSP kan worden bijgedragen aan een toekomstbestendige en duurzame landbouw in Zuid-Holland, die in balans is met de bodem, het water, de lucht, de biodiversiteit, het klimaat en dierenwelzijn. Met het GLB-NSP kan worden geïnvesteerd in bedrijfsmiddelen en de (her)inrichting van het landelijk gebied op en buiten landbouwbedrijven. Ook kunnen innovaties in gezamenlijkheid worden ontwikkeld en uitgerold voor brede toepassing in de toekomst.

Het GLB-NSP en het ZH-PLG kennen (grotendeels) dezelfde doelen. Vanuit het GLB-NSP wordt onderzocht hoe het programma kan bijdragen aan de realisatie van de gebiedsplannen in het kader van het ZH-PLG.

Inzet GLB-NSP

De onderdelen van het GLB-NSP 'investeringen', 'samenwerking voor innovatie' en 'LEADER' worden in het GLB-NSP aangeduid als 'interventies'. In deze brief worden de onderdelen van het GLB-NSP dan ook verder aangeduid als interventie.

Van de mogelijkheden binnen het NSP is de voorgenomen inzet in Zuid-Holland gericht op de volgende interventies. Per interventie is aangegeven hoe deze mogelijk kan bijdragen aan de realisatie van de gebiedsplannen van het ZH-PLG.

Interventie investeringen:

De interventie investeringen bestaat uit een drietal verschillende (sub)interventies:

1. Investeringen in bedrijfsmiddelen (productieve investeringen)
2. Investeringen voor de (her)inrichting van landbouwgronden (niet-productieve investeringen op landbouwgronden)
3. Investeringen voor de (her)inrichting van gronden in het landelijk gebied (niet-productieve investeringen buiten landbouwgronden)

1. Investeringen in bedrijfsmiddelen

Deze interventie biedt landbouwers en jonge landbouwers (tot 40 jaar) de mogelijkheid tot verduurzaming van het landbouwbedrijf. De investeringen dienen bij te dragen aan een leefbaar inkomen en het concurrerend vermogen van de landbouwer en aan de GLB-NSP doelen ten aanzien van bodem, water, lucht, biodiversiteit en klimaat.

Voorbeelden van investeringen:

- Investerings in bedrijfsmiddelen ten behoeve van bodemverbetering, precisie landbouw, vermindering van gebruik en afspoeling van gewasbeschermingsmiddelen en watergebruik en waterbeheer;
- Aanplant van meerjarige houtige gewassen ten behoeve van de productie van het bedrijf;
- Investerings in stalsystemen.

Met deze interventie kunnen landbouwbedrijven gestimuleerd en gefaciliteerd worden om het landbouwbedrijf te verduurzamen.

Landbouwers kunnen voor een deel van de kosten voor de investering subsidie ontvangen, dit is 40% van de kosten en voor jonge landbouwers 55%.

Welke investeringen voor subsidie in aanmerking komen wordt later bepaald, mede op basis van de gebiedsplannen van het ZH-PLG.

2. *Investerings voor de (her)inrichting van landbouwgronden*

Deze interventie biedt individuele landbouwers en groepen landbouwers (collectief) de mogelijkheid om landbouwgronden in te richten zodat wordt bijgedragen aan biodiversiteit, de kwaliteit van het landschap en daarnaast ook aan het mitigeren van de impact van de emissies van nitraat, stikstof en fosfaat.

Voorbeelden van investeringen:

- Aanleg van groen-blaue dooradering
- Herstel en aanleg van landschapselementen
- Herstel en aanleg natuurvriendelijke oevers
- Herstel en aanleg akkerranden, struweelranden, vogelakkers
- Aanleg van cultuurlandschappelijk slotenpatroon
- Ook de aanleg van waterinfiltratiesystemen (onderwaterdrainage) en investeringen ten behoeve van boerenlandvogels of andere soorten kunnen voor steun in aanmerking komen

Welke investeringen voor subsidie in aanmerking komen wordt later bepaald, mede op basis van de gebiedsplannen van het ZH-PLG. Deze interventie is het effectiefst en efficiëntst wanneer de investeringen gebiedsdekkend worden gedaan, in plaats van op individuele bedrijven. In een openstellingsbesluit zal daarom worden aangestuurd op gebiedsdekkende aanvragen, bijvoorbeeld van een collectief.

De interventie is complementair aan andere interventies uit het GLB-NSP. Zo kan een aangelegde akkerrand dienen als bufferstrook of niet-productief areaal, dat ingezet kan worden om in aanmerking te komen voor de interventie Basisinkomenssteun. Gerealiseerde landschapselementen kunnen worden ingezet om in aanmerking te komen voor de ecoregeling.

3. Investerings voor de (her)inrichting van gronden in het landelijk gebied

Deze interventie biedt grondeigenaren en grondgebruikers (voornamelijk waterschappen) de mogelijkheid om door investeringen in het landelijk gebied die bijdragen aan de doelen ten aanzien van milieu, biodiversiteit en klimaat. De investeringen betreffen de (her)inrichting en het beheer van het landelijk gebied ten behoeve van biodiversiteit, waterkwaliteits- en kwantiteitsbeheer en klimaatmitigatie en -adaptatie. Voorwaarden zijn dat er een aantoonbare directe link is met de landbouw, maar die niet leiden tot voordeel in de landbouwproductie.

Voorbeelden van investeringen:

- Herstelmaatregelen en (grootschalige) inrichting van het watersysteem voor de verbetering van de waterkwaliteit
- Herstelmaatregelen en (grootschalige) inrichting van het watersysteem voor de vergroting van de waterkwantiteit
- Investerings in waterlopen, (op)vaarten en cultuurlandschappelijke slotenpatronen,
- Herstel en aanleg van natuurvriendelijke oevers

Met deze investeringen wordt bijgedragen aan de Kader Richtlijn Water (KRW) doelen. De inzet van de interventie wordt in overleg met de waterschappen bepaald. De benodigde nationale financiering is afkomstig van de waterschappen.

Interventie: Samenwerking voor innovatie (Europees Innovatie Partnerschap)

Deze interventie biedt samenwerkingsverbanden (ook wel operationele groepen) de mogelijkheid voor het (door)ontwikkelen, praktijkrijp maken en communiceren van innovaties die bijdragen aan de transitie naar een duurzame, toekomstbestendige landbouw. Een voorwaarde is dat de groep minstens één landbouwer bevat en andere partijen die voor de innovatie nodig zijn.

Voorbeelden zijn het (door)ontwikkelen van (bestaande) landelijke waarde- en duurzaamheidsconcepten, gerelateerd aan duurzame verdienmodellen, op thema's zoals sectorale ontwikkelingen, nieuwe technologieën, ketens, milieu, klimaat en biologische landbouw

De innovaties die binnen deze interventie worden ontwikkeld kunnen op de lange termijn oplossing bieden voor uitdagingen die zijn opgenomen in de gebiedsplannen van het ZH-PLG. Met name innovaties gericht op milieu, klimaat en biologische landbouw kunnen een directe bijdrage leveren aan de realisatie van de doelen van het ZH-PLG. Indirect kunnen nieuwe verdienmodellen perspectief voor de landbouwer bieden in het geval dat vermindering van landbouwactiviteiten nodig is om uitstoot van broeikasgassen zoals stikstof terug te dringen. Het type en onderwerp van de innovaties die voor subsidie in aanmerking komen wordt later bepaald, mede op basis van de gebiedsplannen van het ZH-PLG.

Interventie: LEADER

LEADER is één van de onderdelen in het GLB-NSP. LEADER is de afkorting voor: Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale, wat staat voor vanuit de gemeenschap geleide lokale sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland. Lokale Actiegroepen leiden de plaatselijke ontwikkeling van plattelandsgebieden aan de hand van hun Lokale Ontwikkelingsstrategie (hierna: strategie).

Deze interventie biedt de Lokale Actiegroepen de mogelijkheid om de door hun opgestelde strategie uit te voeren. In een Lokale Actiegroep zijn verschillende partijen uit een gebied vertegenwoordigd, van gemeentes en terreinbeheerders tot individuele ondernemers. De strategieën zijn opgesteld en worden uitgevoerd door de Lokale Actiegroepen. Elke strategie dient bij te dragen aan hoofdzakelijk de sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland en daarnaast aan de doelen ten aanzien van de matiging van klimaatverandering, efficiënt beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water, bodem en lucht en de bescherming van biodiversiteit. Optioneel kan de strategie ook bijdragen aan het stimuleren van een aantrekkelijk platteland voor wonen en recreëren en een aantrekkelijk ondernemers- en werkklimaat voor diverse agrarische en niet-agrarische bedrijven of activiteiten. Kennis, innovatie en samenwerking zijn sleutelwoorden voor LEADER.

Subsidie kan worden verstrekt voor de uitvoering van activiteiten die passen binnen de vier strategieën die door ons worden goedgekeurd, na selectie door een hiertoe ingesteld selectiecomité. Mogelijke activiteiten zijn zeer divers.

Voorbeelden van activiteiten die onder LEADER gesteund kunnen worden zijn:

- De herbestemming van het agrarische bedrijf naar natuur- en recreatieboerderij die op duurzame wijze de stad en het platteland verbindt, waarbij de subsidie wordt ingezet voor realisatie van voorzieningen voor evenementen
- Onderzoek naar het gebruik van gewassen op bufferstroken, bijvoorbeeld als bouw materiaal
- Korte keten initiatieven in samenhang met streekproducten

LEADER is voornamelijk complementair aan het ZH-PLG. Binnen LEADER kunnen nieuwe verdienmodellen worden ontwikkeld die perspectief bieden voor de landbouwer in het geval dat verandering van landbouwactiviteiten nodig is om uitstoot van broeikasgassen zoals stikstof terug te dringen. Daar waar het ZH-PLG gericht is op grootschalige impact biedt LEADER kans voor de relatief kleinschalige initiatieven die bijdragen aan de doelen ten aanzien van biodiversiteit, klimaat en bodem, water en lucht.

Voorgenomen inzet

Met het GLB-NSP komt circa € 24 miljoen aan Europese middelen beschikbaar voor Zuid-Holland in de periode 2023 tot en met 2027. De Europese middelen vormen de cofinanciering in de te verstekken GLB-NSP subsidies. Voor de benodigde nationale cofinanciering is circa € 22 miljoen aan Provinciale middelen gereserveerd in de begroting 2023. Bij begroting 2023 is ook rekening gehouden met de uitvoeringskosten voor het betaalorgaan voor de periode 2023 tot en met 2027.

De keuze welke interventies van het GLB-NSP in Zuid-Holland ingezet gaan worden, is gebonden aan hetgeen is opgenomen in het GLB-NSP. In het GLB-NSP staat bijvoorbeeld dat Nederland in totaal 2.015 investeringen steunt die bijdragen aan klimaatadaptatie of -mitigatie. De Europese Commissie heeft het plan op basis van de te behalen resultaten goedgekeurd. Als provincie moeten we dan ook ons aandeel in de landelijk te behalen resultaten leveren. Dat betekent dat het niet mogelijk is om alle Europese middelen in te zetten voor bijvoorbeeld investeringen in bedrijfsmiddelen of de aanleg van groen-blauwe dooradering.

De Europese middelen moeten uiterlijk 31 december 2029 door Nederland als Europese lidstaat zijn gedeclareerd bij de Europese Commissie. Na die datum kan er geen aanspraak meer gemaakt worden op de Europese middelen, ongeacht of er een subsidieverlening is afgegeven. Dit betekent dat gesubsidieerde projecten idealiter medio 2028 moeten zijn gerealiseerd. Het GLB-NSP zal dan ook voornamelijk ingezet worden op projecten die al snel na subsidieverlening kunnen starten met de uitvoering. Om de subsidieontvangers in staat te stellen om hun projecten ook voor medio 2028 te kunnen realiseren zullen de interventies zoveel mogelijk in 2023 en 2024 worden opengesteld.

Onderstaande tabel geeft de voorgenomen inzet; een indicatieve verdeling van de middelen over de voorgenomen interventies.

Interventies	Bedrag
Investerings in bedrijfsmiddelen	€ 6.800.000
Investerings in bedrijfsmiddelen door jonge landbouwers	€ 6.800.000
Investerings voor de (her)inrichting van landbouwgronden	€ 7.600.000
Investerings voor de (her)inrichting van gronden in het landelijk gebied	€ 8.000.000
Samenwerking voor innovatie (Europees Innovatie Partnerschap)	€ 8.000.000
LEADER	€ 8.800.000
Totaal	€ 46.000.000

Voor het kunnen verstrekken van het eerste deel aan subsidies in 2023 is via de Voorjaarsnota 2023 een hoofdplafond voor de Regeling Europese Landbouwsubsidies Zuid-Holland geregeld van € 21 miljoen. Dit hoofdplafond kan door Gedeputeerde Staten worden onderverdeeld in deelplafonds voor subsidie openstellingen.

Vastgestelde besluiten

Besluit 1: Wijzigingsbesluit Regeling Europese Landbouwsubsidies Zuid-Holland 2023

De Regeling Europese Landbouwsubsidies Zuid-Holland 2023 is de regeling op basis waarvan de provincie Zuid-Holland subsidies kan verstrekken in het kader van het GLB-NSP. De regeling is in de vergadering van 14 maart 2023 vastgesteld met daarin genoemd de interventies waartoe we als provincie bevoegd zijn om deze uit te voeren. In de op 14 maart vastgestelde regeling stonden de paragrafen waarin de interventies worden uitgewerkt, behalve de paragrafen voor LEADER nog op gereserveerd. Met dit besluit worden de gereserveerde onderdelen in de regeling ingevuld. De nadere subsidievoorwaarden (zoals subsidiabele activiteiten, subsidie begunstigden deelplafond en weigeringsgronden) worden per onderdeel later vastgesteld middels openstellingsbesluiten.

Besluit 2: Openstellingsbesluit subsidie beheerkosten LEADER GLB-NSP Zuid-Holland 2023

Met dit besluit wordt subsidie beschikbaar gesteld om de Lokale Actiegroepen in Zuid-Holland te kunnen laten functioneren. Hieronder valt beheer, monitoring, evaluatie, promotie, voorlichting en dynamisering van de strategieën die door Gedeputeerde Staten worden goedgekeurd op basis van de Oproep voor het indienen van Lokale ontwikkelingsstrategieën in het kader van LEADER GLB-NSP Zuid-Holland.

In totaal zijn er vier beoogde Lokale Actiegroepen (LAG) in Zuid-Holland: de LAG Alblasserwaard, LAG Krimpenerwaard, LAG Zuid-Hollandse Eilanden en LAG Hollands Plassengebied.

De hoogte van de subsidie is per Lokale Actiegroep maximaal 25% van de daadwerkelijke totale overheidsbijdrage aan de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde strategie.

Het deelplafond voor dit openstellingsbesluit bedraagt € 2.000.000. Dit deelplafond past binnen het hoofdplafond 2023 van € 21 miljoen van de Regeling Europese Landbouwsubsidies Zuid-Holland.

De subsidie ter realisatie van de strategieën, dus voor LEADER projecten, komt middels nog vast te stellen openstellingsbesluiten per LEADER gebied beschikbaar. Deze openstellingsbesluiten worden momenteel voorbereid in samenwerking met de LAGs en het betaalorgaan Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).

Besluit 3: Mandaat, volmacht en machtigingsbesluit Rijksdienst voor Ondernemend Nederland GLB-NSP subsidies Zuid-Holland 2023

Op grond van de eerder genoemde Regeling uitvoering NSP-GLB 2023-2027 hebben wij als college taken en bevoegdheden gekregen om delen van het GLB-NSP uit te voeren. Deze bevoegdheden hebben met name betrekking op het vaststellen van de openstellingsbesluiten (subsidieregelgeving) en het selecteren van projecten die voor subsidie in aanmerking komen. De verdere technische uitvoering, waaronder het verstrekken en uitbetalen van de subsidies, is een taak van het betaalorgaan. Voor Nederland is dat RVO. RVO is echter niet bevoegd om te besluiten te nemen op basis van een subsidieregeling van ons college. Met het mandaatbesluit aan RVO wordt RVO daartoe wel bevoegd.

Tot slot vertrouwen wij erop hiermee invulling te hebben gegeven aan de toezegging met kenmerk KNM/T2021.003 om u tijdig op de hoogte te stellen zodra de tweede pijler Europese subsidiegelden voor Landbouw behandeld gaan worden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen

- Besluit 1: Wijzigingsbesluit Regeling Europese Landbouwsubsidies Zuid-Holland 2023
- Besluit 2: Openstellingsbesluit subsidie beheerkosten LEADER GLB-NSP Zuid-Holland 2023
- Besluit 3: Mandaat, volmacht en machtigingsbesluit Rijksdienst voor Ondernemend Nederland GLB-NSP subsidies Zuid-Holland 2023